

De nieuwe waterschapsbelasting: een belangrijke stap vooruit, maar er is meer nodig om de lasten eerlijk te verdelen

Samenvatting

Op 4 februari heeft de Eerste Kamer ingestemd met een voorstel voor een wijziging in het systeem van de waterschapsbelasting. De wetswijziging gaat in per 1 januari 2026. Met de nieuwe wet krijgen de waterschappen meer mogelijkheden om de mensen die profijt hebben te belasten. Daarnaast krijgen waterschappen meer mogelijkheden om hun belastingopbrengsten te gebruiken om hun doelstellingen op het gebied van klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie te behalen.

Water Natuurlijk verwelkomt de nieuwe waterschapsbelasting als een stap in de goede richting, maar ziet ook belangrijke verbeterpunten. De nieuwe wetgeving vervangt het oude systeem dat vooral gebaseerd was op WOZ-waardes, door een systeem dat meer rekening houdt met gebiedskenmerken en de OESO-principes 'de vervuiler betaalt', 'de gebruiker betaalt' en 'de profijthebber betaalt'. Hoewel dit eerlijker is, blijven er knelpunten bestaan. Zo heeft de minister besloten om de verhouding tussen tarieven voor woningen en bedrijfspanden vast te zetten op het niveau van 1 januari 2024, waardoor een oneerlijke verdeling blijft bestaan.

Water Natuurlijk pleit daarom in het 'tweede spoor' van aanpassingen voor verdere verbeteringen, zoals een koppeling tussen de zuiveringsheffing en het aantal personen in een huishouden, en kortingen voor boeren die natuurvriendelijk werken. Het doel blijft een toekomstbestendig en eerlijk systeem waarin duurzaam waterbeheer wordt gestimuleerd.

Belang van waterschapsbelastingen in Nederland

Nederland krijgt steeds vaker te maken met extreem weer. Soms regent het heel hard, dan is het weer lange tijd (te) droog. Dit betekent dat onze waterschappen hard moeten werken om ons land veilig en droog te houden. Dat kost natuurlijk geld, en daarom betalen we allemaal waterschapsbelasting. De waterschappen hebben drie belangrijke taken: ze beschermen ons met sterke dijken tegen overstromingen, zorgen dat we niet te veel maar ook niet te weinig water hebben, en houden ons waterschoon. Anders dan bijvoorbeeld gemeenten of provincies krijgen waterschappen geen geld van de Rijksoverheid. Ze mogen zelf belasting heffen. Dat is een bewuste keuze geweest. Op deze manier zorgen we ervoor dat er voor waterbeheer altijd voldoende geld is.

Principes voor eerlijke en duurzame belastingen als basis voor vernieuwing

In 2014 heeft de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) een rapport¹ geschreven over het waterbeheer in Nederland. Ze gaf daarin aan dat het Nederlands waterbeheer een goed voorbeeld voor de wereld is. Maar ook dat het waterbeheer meer moet werken op basis van de drie principes:

1. **de vervuiler betaalt:** wie het water vervuult, moet betalen voor de kosten om het weer schoon te maken.
2. **de gebruiker betaalt:** wie veel water of diensten van het waterschap gebruikt, moet ook bijdragen aan de kosten van het waterbeheer.

---

¹ [Water Governance in the Netherlands: Fit for the Future? \(2014\)](#)

3. **de profijthebber betaalt:** wie voordeel heeft van watervoorzieningen, moet meebetalen aan de kosten ervan.

Het OESO-rapport was een belangrijke aanleiding om het belastingstelsel van de waterschappen aan te passen. Het is een lang proces geweest, maar uiteindelijk is dit proces nu afgerond met het aannemen van de wetsaanpassing door de Eerste Kamer.

Van oud naar nieuw: inzet voor een eerlijker systeem

Water Natuurlijk steunt de OESO-principes, omdat ze zorgen voor een eerlijke verdeling van de kosten en omdat ze duurzaam gedrag stimuleren. Wij hebben ons ingezet om de nieuwe belastingwet meer te laten werken op basis van deze principes.

In de praktijk is het soms een uitdaging om precies te bepalen wie vervuiler, gebruiker of profijthebber is. Daarom is het belangrijk dat deze principes worden vertaald naar duidelijke en werkbare regels in de waterschapsbelasting. Daar zijn we voor een deel in geslaagd, maar er zijn nog steeds verbeteringen mogelijk. Daarover later meer.

Het oude systeem voor het berekenen van deze belasting werkt niet meer zo goed en was ook niet zo eerlijk. Daarom komt er een nieuwe wet. In het oude systeem keken waterschappen vooral naar hoe duur de huizen, bedrijfsgebouwen of landbouwgrond waard waren. Als de huizen veel waard zijn, dan betaalden ze veel waterschapsbelasting. Maar de waarde van huizen zegt eigenlijk niet zoveel over hoeveel werk het waterschap moet doen om huizen veilig en droog te houden.

Gebiedskennmerken als nieuwe basis voor een eerlijke verdeling van kosten

In het nieuwe belastingstelsel gaan waterschappen belasting heffen die meer gebaseerd is op hun gebied. Is er bijvoorbeeld relatief veel landbouw, dan betalen boeren een groter deel dan in andere waterschappen. Is er relatief meer natuur, dan betalen zij meer. Is er van beide relatief minder in het gebied aanwezig, dan betalen eigenaren van huizen en bedrijfsgebouwen meer.

Naast deze algemene kenmerken, kan het ook zijn dat een waterschap extra kosten moet maken vanwege bepaalde fysieke eigenschappen van een gebied of voor het verrichten van bepaalde taken. Is het waterschap dun- of dichtbevolkt? Is er in het waterschap veel of weinig agrarische bedrijvigheid? Wordt er veel of weinig extra's gedaan voor recreatiemogelijkheden? Is er sprake van veel of weinig gebied dat beschermd wordt door zware dijken? Is er veel of weinig gebied waarin het water-niveau door het in- en uit pompen van water wordt bepaald? Heeft of moet het waterschap veel of weinig maatregelen treffen om droogte te voorkomen/beperken? Dit zijn allemaal voorbeelden van gebiedskennmerken. Afhankelijk van dit soort kenmerken kan het waterschap de categorie die hier voordeel of juist nadeel van heeft, meer respectievelijk minder laten betalen.

Stimuleren van duurzaam waterbeheer

Ook komen er betere regels voor vervuiling. Bedrijven die veel vies water lozen gaan meer betalen. Maar bedrijven die juist goed zorgen voor het water, bijvoorbeeld door minder water te gebruiken of het water schoner te maken voordat ze het lozen, kunnen korting krijgen. Het wordt ook mogelijk om korting te geven aan bedrijven die afvalwater leveren met grondstoffen die het waterschap kan terugwinnen uit het water. Zo kunnen we samen bijdragen aan het ontstaan van een circulaire economie. Waterschappen mogen door de nieuwe wetgeving ook meer energie opwekken dan ze zelf nodig hebben. Hierdoor zijn ze voorbereid op de toekomst.

Nieuwe zuiveringstechnieken kunnen meer gevaarlijke stoffen, medicijnresten en kleine deeltjes plastic en andere vervuiling uit het water halen. Maar deze technieken gebruiken vaak veel energie. Door meer zelf op te wekken worden waterschappen zelfvoorzienend en minder kwetsbaar. Maar kunnen ze ook anderen helpen om te verduurzamen door het leveren van warmte, groen gas of elektriciteit.

Oordeel van Water Natuurlijk: goede stap, maar het had een stuk eerlijker gekund

Water Natuurlijk, de groene partij in de waterschappen, is blij met deze veranderingen. Gebiedskenmerken zijn een beter middel dan de waarde van huizen en andere gebouwen om de kosten van het waterbeheer te verdelen. Dit zorgt ervoor dat de groepen die meer profijt hebben van het waterbeheer, ook meer gaan betalen.

We vinden het goed dat vervuilers meer gaan betalen en dat bedrijven worden beloond als ze beter voor het water zorgen. Ook zijn we blij dat natuurgebieden meer waardering krijgen in het nieuwe systeem. Als een natuurgebied helpt bij het opvangen van water tijdens zware regenbuien, kan daar een vergoeding tegenover staan.

Waar we minder tevreden zijn is hoe de minister is omgegaan met de regel die een oplossing moest vinden voor het probleem met de sterk gestegen WOZ-waardes van huizen. Deze is de afgelopen jaren veel sterker gestegen dan de waarde van niet-woningen (bedrijfspanen). Omdat de waterschapsbelasting gekoppeld is aan de WOZ-waarde, betekent dit dat woningeigenaren een steeds groter deel van de totale belasting zijn gaan betalen. Dit terwijl ze niet méér gebruik maken van de diensten van het waterschap dan voorheen.

Gemeenten mogen nu al verschillende tarieven voor woningen en bedrijfspanen hanteren, zodat ze kunnen zorgen dat ieder zijn eerlijke deel betaalt. Water Natuurlijk heeft zich bij de discussie binnen de waterschappen sterk gemaakt om deze regel ook voor de waterschappen in te voeren. De bedoeling was dat de waterschappen vrij zouden zijn om de verhouding zelf vast te stellen, om op die manier ook de oneerlijke verdeling van de afgelopen jaren weer recht te trekken. De minister heeft echter besloten om het verschil in tarieven wel mogelijk te maken, maar deze vast te klikken op de verdeling zoals die op 1 januari 2024 was. Daarmee blijft de oneerlijke verdeling bestaan. D66 heeft in de Tweede Kamer nog een amendement ingediend om de peildatum enkele jaren naar voren te schuiven. Maar helaas heeft deze geen meerderheid behaald. Dus nu zitten we vast met een oneerlijke verdeling, waar bedrijven ongetwijfeld heel blij mee zullen zijn.

Concrete voorstellen voor verdere verbeteringen

Aan die oneerlijke verdeling kunnen we nu niets meer doen, maar er zijn nog wel andere verbeteringen mogelijk. Daarom wordt er gewerkt aan wat de waterschappen het 'tweede spoor' noemen. Dit is een nieuwe ronde van aanpassingen die de minister van Infrastructuur en Waterstaat samen met de waterschappen en andere organisaties voorbereidt. In dit tweede spoor kijken ze naar grotere veranderingen in het systeem.

Een van de dingen die Water Natuurlijk graag in dit tweede spoor wil veranderen, is hoe we de zuiveringsheffing voor huishoudens berekenen. Nu betaalt een huishouden met twee personen evenveel als een gezin met vijf personen. Dat is niet eerlijk, want een groter huishouden gebruikt meer water en produceert meer vervuild water. We willen daarom dat de hoogte van de heffing wordt gekoppeld aan het aantal mensen in een huishouden.

Daarnaast willen we boeren die natuurvriendelijk en watervriendelijk boeren een korting kunnen geven op de waterschapsbelastingen. Zij mogen profiteren van hun keuzes die bijdragen aan een betere natuur en goed waterbeheer.

Voor een toekomstbesteding waterbeheer

Al deze veranderingen zijn nodig om ons waterbeheer klaar te maken voor de toekomst. We willen een systeem waarin iedereen eerlijk bijdraagt en waarin we goed zorgen voor ons water en de natuur. Want schoon en veilig water is belangrijk voor iedereen. We blijven ons dan ook inzetten om te zorgen voor een waterschapsbelasting die dit mogelijk maakt.

Wim van de Griendt
Voorzitter Water Natuurlijk Werkgroep Waterschapsfinanciën